

דבר חודש בחודשו

בס"ד

עלון 112 – שבט 2 תשפב
עלון שומעי לקחו של מורנו הרב יואל שורץ שליט"א
פתיחה לפרשיות המשכן. שלשה יסודות בקדושת המקדש. יצירת פנימיות הקדושה. ביאור במעשה יוסף משיתא. כל רעה שבאה על ידי הגויים מקורה במעשי ישראל שקדמו לה. זכרון לראשונים - מרן הגרא"י פינקל זצ"ל ראש ישיבת מיר

פתיחה לפרשיות המשכן

יש קדושת 'מקום' וקדושת 'בית'. המשכן הוא קדושת בית, רק בעודו קיים יש בו קדושה, אבל המקדש הוא גם קדושת המקום, ולכן מצאנו שמקריבים אף שאין בית (מגילה). עם זאת ודאי שחשיבות הבית גדולה מאוד, וכמו שאנו מתפללים על הבית בעיקר ולא על העבודה בפני עצמה. וביאור הדבר, כמו שכתוב בקדמונים, ומאריך בזה ה-נפש החיים שכל חלק וחלק מסמל דברים עליונים, וממילא לא מספיקה רק העבודה לבדה, אלא אנו צריכים את בית ה' וכליו, ומתפללים על הבית שישבו עם כל אשר בו.

הענין המיוחד המתגלה בעבודת המשכן הוא שהקב"ה נתן ביד ישראל להוסיף קדושה בתוככי העולם הגשמי, והוא מוסיף קדושה על קדושתם, כמו שאמר הקב"ה למשה, (שמות רבה לה ו) "אתה בסממניך ואני בכבודי".

שלשה יסודות בקדושת המקדש

שלשה יסודות לקדושת המקדש **א**. קדושת המקום **ב**. קדושת המבנה. **ג**. קדושת התוכן שישראל מקדשים אותו.

א. קדושת המקום. המקום נברא בקדושה מיוחדת מיום בריאת העולם גם מקדש של מעלה מכוון נגד מקדש של מטה ומוסיף לו קדושה, אדם הראשון הקריב שם קרבן. קין והבל הקריבו שם ואף בגלל זה הרג קין את הבל כי רצה את המקום לחלקו (ב"ר). עקדת יצחק היתה שם, יעקב "ויגלם ויהנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה ויהנה מלאכי א-להים עלים ויירדו בו" (בראשית" כה יב), דוד עצר את המגפה בקרבן שהקריב שם אחרי כן נבנה שם המקדש ולמקום נוספה קדושה מפני השכינה ששרתה בו.

ב. קדושת המבנה וכליו. המשכן במדבר היה נודד במקום המקום, וכל קדושתו היתה במבנה עצמו ובכלים (ולא במקום) כמו שהאריכו המקובלים ברמזי המשכן, אבל במקדש היתה תוספת קדושה במקום. וכתב הרמב"ן דברים נוראים: (בשער הגמול), "כי כן במלאכת הקודש במשכן בשלושה מקומות, חצר ואוהל ולפנים מהפרוכת. ובמקדש עזרה והיכל ודביר, וכל אשר בכל מקום ומקום מן הכלים וציורי הכרובים כולם להבין סודות מעשה העולם העליון והאמצעי והשפל ורמזו כל המרכבה שם... וכן הנבראים עצמם ביצירתן בדמות נבראו כמו שאמרו בספר יצירה, וצייר במקום ההוא הנכבד כל מעשה העולם העליון הוא סולם הנשמות בציור גשמי, כי ראו שאר מראות אלוקים במקומות מיוחדים לנבואה בעצמם כפי מוצקם, וכל שכן בבית המקדש כסא ה' חלה הנבואה הבאה אליו בלי הקדמות נפש מתעלית בלימוד ההוא ורואה מראות אלוקים בהדרת כבוד העליונים מן המקום ההוא ומשיגים כל מה שיוכל לדעת ולהבין כלימוד משה בסיני". בנפש החיים (שער א' פרק ד) בהגהה גם נכתב המשכן והמקדש היו כוללים כל הכוחות והעולמות וכל הסדרי קדושות כולם כל בתיו וגזככי עליותיו וחדריו וכל כלי

הקודש כולם היו בדוגמאות עליונות צלם דמות תבנית העולמות הקדושים וסדרי פרקי המרכבה שהן המה הקודש והמקדש העליון והלב של האדם אמצעינתא דגופא הוא כללות הכל נגד הבית קודש הקודשים אמצע הישוב אבן השתיה כלל כל שרשי מקור הקדושות כמוהו ורמזוהו ז"ל במשנה פרק תפילת השחר יכוון את לבו כנגד בית קודש הקודשים".

ג. קדושת ישראל. קדושה שבאה על ידי ישראל, כמו שמצאנו שישראל מקדשים את מקום המקדש והעזרה. ביאור הענין במאמר הבא.

יצירת פנימיות הקדושה

"וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנֹתַי בְּתוֹכְכֶם" (שמות כה ח) "ועשו לשמי בית קדושה" (רש"י).

הקדושה בעולם, חלקה - היא בריאה שברא הקב"ה, וחלקה עושה האדם במעשיו, וגם בקדושה שהיא מעצם בריאתה, צריך האדם להוסיף בה. השבת קדושה מתחילת הבריאה ככתוב (בראשית ב, ג): "וַיְבָרֶךְ אֱ-לֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֶל-הַיָּם לַעֲשׂוֹת". בכל זאת, צריכים ישראל, להוסיף קדושה לשבת על ידי הקידוש, ושאר מצוות היום. גם בקניית הדברים לשבת כתבו הפוסקים שיאמר לכבוד שבת קודש, ובוהא מכניס בהם קדושה. ארץ ישראל קדושה מששת ימי בראשית כדעת הרמב"ן [או לפחות — מתקופת האבות] כדעת בעל כפתור ופרח ובכל זאת, קדושתה לגבי מצוות התלויות בארץ, היתה תלויה בעם ישראל. בקידוש ראשון - היו הכיבוש והחילוק המקדשים, ובימי עזרא - היתה החזקה שהחזיקו בה - סיבת הקידוש. הבכור קדוש מלידה, ובכל זאת כתוב (שמות ג, ב): "קִדְּשׁ לִי כָל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בְּבִנְי יִשְׂרָאֵל בְּאֲדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא", כמו כן קדושת המקדש, הרמב"ן בחידושו (ב"ב עט, א) ביאר שדבר שגדל בשדה הקדש הוא קדוש, אך אין בו מעילה משום שהיהודי לא הקדיש אותו וחסרה לו "קדושת פה"; ולכן, קדשי עכו"ם יש הבדל בקדושתם. וכך, קדושת המשכן והמקדש נעשית על ידי ישראל. וכן חלילה להיפך, ביטול הקדושה נעשה על ידי ישראל, שהם המקדשים, ולכן הם גם חלילה, מפירים את הקדושה, כמו שכתוב (ספר חסידים אות רט): "אם תראה בית של צדיק או בית כנסת חרב, או רשעים דרים בו, דע, שישראל היו דרים בו דרך בזיון, וכן בימ"ד שנוהגים בו קלות ראש, סופו נופל ביד ערלים, דיו לעבד שיהיה כרבו, כי לא נהגו נכרים קלות ראש ובזיון בבית ה' עד שנהגו בו ישראל, שנאמר (ירמיה ג, יא): "קִדְּשׁ לִי כָל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בְּבִנְי יִשְׂרָאֵל בְּאֲדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא", ואחרי כן (תהלים פ' יג) "לָמָּה פָּרַצְתָּ גְדֵרֶיהָ וְאָרוּהָ כָּל עֲבָרֵי דָרְךָ", לעולם לא יעשו הערלים רעה, אלא אם כן, יעשו ישראל תחילה רעה ביניהם זה לזה, ולא יתבזו תלמידי חכמים, אלא אם כן, יבזו זה לזה תחילה, או שמבזין את התורה ואין מוחה בידם". כאשר נצטוה משה רבינו שיתנו מחצית השקל, והתקשה בזה, הראהו הקב"ה מטבע של אש. בספר מעינה של תורה (ריש פרשת כי תשא) ביאר שמאחורי הנתנה הגשמית

לכן תפילין וספר תורה ומזוזה אינם כשרים, אלא כשיהודי כשר כתב אותם. כמו כן, משכן שילה חרב כאשר חפני ופנחס בני עלי חיללו את הקודש.

יתר על כן, כל אדם וכוונתו שלו מוסיפה בקדושה - לפי מה שהוא כיוון, ולכן בצלאל היה יודע לחשוב מחשבות, וכפי שאומרים בשם רבי חיים מוולוז'ין, היה צורך בזה, לדעת מי שנתכוון בשלימות לשם שמים - תרומתו, או מחצית השקל שנתן, - ניתנו בקדש הקדשים, ומי שפחות מכך - תרומתו ניתנה בקודש, ומי שנתן שלא לשם שמים, תרומתו - הושמה בחוץ - בחצר. כעין זה, ביאר גם מו"ר הגר"ח שמואלביץ, את הבדלי הדרגות שבינינו לבין האבות, שהרי במעשים החיצוניים, היו הכל שוים. אבל הכוונה - היא שמשנה את מדרגת הדברים. וכמו שגם כתב רבי אברהם בן הרמב"ם, בספרו "המספיק לעובדי ה'" שדרגות המצוות הן לפי הכונה. לדוגמא: שלושה בני אדם עשו קידוש בשבת, אך הבדלים גדולים יש בין איש לרעהו, וזה תלוי במה שנתכוון כל אחד בשעת מעשה, זה כיוון רק לצאת, וזה, הוסיף וחשב, על בריאת העולם, וזה הוסיף לחשוב על כל העולמות שברא הקב"ה, ולכן כל אחד ודרגתו שלו.

זכרון לראשונים - מרן הגרא"י פינקל זצ"ל ראש ישיבת מיר

זכיתי כמה שנים ללמוד בישיבת מיר, כך חסיתי במשך כמה שנים בצילו של ענק התורה - מרן הגרא"י פינקל זצלה"ה שהיה סמל ודוגמה לאהבת תורה מופלאה שהביאה אותו להתמדה עצומה בלימוד ולבנין של תורה בכל מקום שידו השיגה, על ידי שתמך בידם של אחרים להקים מוסדות תורה.

תורה: מרן רה"י היה מתמיד עצום, מנעוריו ועד זקנה וגם בעת חוליו. הוא היה מאחר בלילה ומשכים בבוקר, בכל יום היה לומד עשרים דף גמרא (!) וחוזר עליהם פעמים רבות. נכדו סיפר שלמד אתו מסכת גיטין, בכל יום למדו דף חדש ולפני שהחלו בלימוד הדף החדש היה חוזר את כל הדפים שלמדו מתחילת המסכת עד לשם! היה עושה סיום הש"ס והרמב"ם בכל שנה. בשנת תשכ"ג סיפר לאחד מבאי ביתו שהוא עשה באותו עת סיום ה-63 שלו על הש"ס. אצלו היה נראה בעליל "כי הם חיינו ואורך ימינו".

דבר מופלא היתה יכולת ההקשבה שלו, היה מאזין בקשב רב לכל דבר תורה שאמרו לו, והיה מעיר מלבן וגם משפץ את החידושים שאמרו לו. חתנו מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל היה מפליא את כוחו זה ורואה בו מעשה ייחודי של גדלות.

הוא היה בעל זכרון מופלא, וזכר חידו"ת שנאמרו לו עשרות שנים קודם. הוא אמר שבמוחו יש מאתיים שבעים חידו"ת ששמע על יאוש שלא מדעת והוא ידרוש מהם בבי"ד של מעלה!

היה רגיל לומר רק שיעורים על המסכתות ולא היה דורש בציבור, מלבד פעמים ספורות כשהיה צריך לנסוע לחו"ל היה מחזק את הצבור ומדבר על מטרת הנסיעה.

את שיעוריו היה רגיל לומר בעיניים עצומות כיון שהיה מתבייש להסתכל בפני הציבור, לעיתים היה קורה שתוך כדי שיעור לא היה שם לב שהוא זז ממקומו לצד אחר, הוא היה רגיל לומר את השיעור לא ליד ארון הקודש אלא על הבימה

היתה התלהבות של קדושה של כל נותן ונותן. וזה שמוסיף קדושה. כמו כן במקדש העתיך שלדעת רש"י (סוכה מא, א) ירד משמים, בכל זאת, אמר המהרי"ל דיסקין: שאת דלתות המקדש נעשה אנחנו - כדי להשלים את הקדושה. וזו כונת התפילה, "והראנו בבינינו" — את הבנין נראה מוכן, אבל את ההשלמה נעשה אנחנו: "ושמחנו בתיקונו". בשם הגר"א — שאם יבנו בית כנסת בכונה לשמה בבית כנסת כזה תשרה בו קדושה נעלית, שלא יכנסו מחשבות זרות בלב המתפלל שם.

כמו כן ביאר בנפש החיים את מאמר חז"ל (סנהדרין צו, ב): כאשר נתגאה נבזראדן כשרף את המקדש, יצתה בת קול ואמרה: עם הרג - הרגת, היכל שרוף - שרפת, קמח טחון - טחנת...", על כך התפלל דוד (תהלים עד ה) "יְיָדַע קָמְבִיא לְמַעַלָּה בְּסֶבֶךְ עַץ קְרָדְמוֹת". אף שפגע נבוכדנצר רק בעצים ובאבנים, בכל זאת, ביקש דוד, שהבבלים יענשו, כאילו פגעו בעצם הקדושה [וביאור הדבר, משום, שכל זמן שביהמ"ק עדיין היה קיים היה אפשר ביתר קלות - להחזיר את הדברים לקדמותו, אך חורבן המקדש, גרם שצריך זכויות מיוחדות לבנין חדש, והמקדש השני כבר היה פחות מהראשון].

ביאור במעשה יוסף משיתא

במדרש רבה פרשת תולדות מסופר על יוסי משיתא, שהיה רשע, וכשבקשו הגויים להכנס למקדש ולהוציא כלים חששו בהתחלה להכנס ובקשו ממנו שיכנס ויוציא, והדבר הראשון שיוציא יהיה שלו, וכשבקשו ממנו להכנס שוב לא הסכים, לקחו אותו הגויים וחתכו אותו במסור של נגרים והיה מצוח ווי לי שהקעסתי את בוראי פעם אחת. והדבר פלא, איך קרה השינוי העצום שחל בו, מקודם הסכים להכנס למקדש ולקחת משם דברים לעצמו, דבר שהוא חמור ביותר, שאף אנשים רחוקים חוששים לחלל את המקדש, ואחר כך נתעלה ומסר את עצמו על קידוש השם, במידה גדולה ביותר, ורק כאב לו שחילל את הקודש, ונראה, שביאור הדבר, מפני שראה, שהנכרים חששו להכנס למקדש - כי פחדו מקדושתו, ורק היהודי שיכול ליצור קדושה - הוא שחילל אותה, זה גרם לו להרגשת אחריות למעשה הקשה שעשה, זיעזעה אותו עד שנשתנה לגמרי.

בגמרא (יבמות צו, ב) מסופר שפעם היתה מחלוקת בבית המדרש עד שנקרע ספר תורה, ואמר אחד החכמים תמהני אם לא יהיה בית זה בית עבודה זרה, וכך היה, כיון שהקדושה שם נתחללה.

תלמידי חכמים נקראים "בוני עם ישראל". כאמור (תנא דבי אליהו): "אל תקרי בניך - אלא בוניך". מפני שהם בונים את הקדושה בתוך עם ישראל.

כאשר שרפו את ספרי הרמב"ם, באה בסמוך לזה גזירת שריפת הש"ס, וראו גדולי העם שיש קשר בדבר, ואף אלה שגרסו שהיה צריך לשרוף את ספרי הרמב"ם, ראו את הדבר כעונש על מעשיהם. ועשו תשובה גדולה.

כמו כן, קברי צדיקים - שהיו ישראל נוהגים בהם קדושה, נהגו גם הנכרים בהם כבוד, וכאשר נתחלל כבוד המקום, גם הנכרים החלו לבזות ולזלול הקדושה.

כמו כן, אירע בעוונותינו שחיללו את קדושת ספרי התורה - במקום מסויים של חילוניים, ואחרי כן, באה השואה ושם חיללו הנאצים את ספרי התורה, באופן איום ונורא. הקדושה, יכולה להעשות על ידי כל יהודי - כמו שהוזכר לעיל,

שעליה קוראים בתורה והציבור היה עובר ממקומו לכיוון ההוא.

בעת שחלה בנו הגה"צ ר' חיים זאב מסופר שחישב דרכו ומצא שאינו יכול לעזור לבריאותו של החולה לכן המשיך בהתמדתו ולא הפסיק מלימודיו ורק הדפיס ספר קצות החושן לרפואתו.

מוסר: היה לומד לעצמו מוסר בכל יום, ובסדר מוסר היה רגיל להסתובב בין הספסלים כדי לעורר את הבחורים ללמוד מוסר כראוי.

מלאך המכה על קדקדו ואומר: גדל! את התלמידים היה ממריץ הן בדרכי עידוד והן בדרכי תוכחה, היה משלם למי שמחדש חדושי תורה או נבחן אצלו (גם לא מתלמידי הישיבה!) ויחד עם זאת היה גם נזוף במי שסבור היה שיכול למצות יותר את כוחותיו ולא עשה כן. סיפר אחד מהת"ח החשובים בדורנו, בצעירותו הוא הלך לבקר את ראש ישיבת מיר עם חבר שניהם למדו בישיבת פונביז', והיו בנים של תלמידי ישיבת מיר באירופה, רה"י שאל אותם על כמה סדרים אפשר לבחון אותם, כמובן שנבוכו, והאחד מהם אמר על סדר נשים, מיד שאל אותם שני שאלות בעניני קדשים המובאים במסכת קידושין, והוא לא ידע לענות, ורה"י אמר להם: אל תראו פני יותר אלא אם כן תלמדו מאה דף ותבחנו עליהם! ומיד גם הקציב לכל אחד מהם מאה דולר (סכום גדול בתקופה ההיא!) עבור זה הוא גם מסר את הכסף לאחד מראשי הישיבה בפונביז' כיון שאמר אני זקן ואיני יודע מה ילד יום וביקש ממנו לבחון אותם. אותו ראש ישיבה מילא אחר בקשתו, והם למדו ונבחנו על ידו כבקשתו.

לפעמים היה נוהג בבחינת "זרוק מרה בתלמידים", בשביל להביא אותם למושגים גבוהים, ולא להשאר קטנים.

כאשר באתי בתור חתן צעיר אחר נשואי להבחן לישיבה, כבר זכיתי לסיים את השי"ס, הוא שאל אותי שאלות מכל השי"ס ממש, ולא נתן לענות, תיכף שאל עוד שאלה ועוד שאלה... ואמר לי בערך בסגנון הזה, אתה לא יודע כלום... לשמוע ממך דבר תורה כבר לא נראה לי שאשמע אולי תגיד משהו בתנ"ך... אני שלא הכרתי את רה"י והייתי נבוך.. אמרתי לו שיש לי המלצות מרבותי מישיבת פונביז'.. הוא אמר, נו, כל רב ממליץ על תלמידיו, אין זה אומר שבאמת זה כך.. אבל אם תבטיח ללמוד כל הסדרים תתקבל לכולל, ואכן הדברים עשו את שלהם, הייתי בא לישיבה כבר לתפילת שחרית ונשאר ללמוד עד סוף סדר שני שהיה נגמר אז בשעה שמונה בערב, למעשה נזיפתו הועילה לי מאוד. הוא ידע את מי לקרב ואת מי לרחק והכל במטרה למצות מכל אחד את המירב שאפשר להוציא ממנו.

היה רגיל לדבר עם בחורים ומורה להם דרך ומוכיח אותם. הוא היה פיקח גדול אף שהיה מצניע את עצמו, פעם דיבר עם בחור קל דעת שנכשל בקריאת ספרים חיצוניים, תוך כדי דיבור נפל מכיסו של אותו בחור ספר כזה, הלה לא איבד עשתונות מיהר להרימו ונשקו כאילו היה ספר קודש... מרן ראש הישיבה לא הגיב בשעת מעשה, לאחר מכן הוא הוכיחו על כך שקורה ספרים חיצוניים, הלה התמם וטען לא היו דברים מעולם, ואף שאל מה ראה ראש הישיבה לומר לו כך, ענה לו, ראיתי כיצד נשקת בהתלהבות ספר שנפל מכיסך, והרי אני מכיר את מידת יראת השמים שלך שאינה דיה לנשק ספרי קודש בחרדת קודש, והסקתי מכך שאין זה אלא ספר

חול לפיכך נשקת אותו בהתלהבות כדי להסתיר זאת!..

פרישות: עבודת ה' שלו היתה בהצנע לכת ופרישותו מהעולם הזה וצומותיו הרבים כמעט ולא נודעו גם באותם ימים שלא היה צם בהם הוא היה אוכל רק שתי ארוחות ליום. מאז השואה לא אכל שום בשר אף לא בשבת וימים טובים.

ביום פטירתו של הגאון ר' ראובן כץ זצ"ל שהיה ידידו מנוער, הסתירו ממנו בני משפחתו את העתון, והוא חיפש אחריו ורק כאשר עמד בתוקף שיקנו לו עתון אחר הראו לו את העתון וממנו נודע לו על פטירתו, ואמר לא בכדי אני צם היום כיון שחלמתי הלילה על יום כיפור, וזה אחד מן הדברים שעליהם צמים גם בשבת וכמו שמבואר בשו"ע.

כך היה גם שחלם שיום כיפור היום ומוציאים ספר תורה לקרוא ורצה להתענות תענית חלום למרות גילו המופלג, בא אליו נכדו הג"ר נחום פרצוביץ' להטיב לו את חלומו, אחר כך התברר שבאותו לילה נפטר הגר"י גורדון זצ"ל ראש ישיבת לומזה.

ידוע היה שהיה צם הרבה בשביל צער של כלל ישראל ואפילו של ת"ח יחידי, כמו שאמרו חז"ל שת"ח שבצער צריך שיחלה עצמו עליו.

כאשר שמע על ת"ח אחד שחלה ונושע אמר למה לא הודעתם לי, אני עדיין צם עליו!..

להשתתף בשמחה מכל הלב: פעם הביע את התפעלותו הגדולה מהגה"צ ר' אריה לוי שהיה בא להרבה שמחות לאחל מזל טוב והיה שוהה שם רק דקות ספורות אך נוכחותו בלטה שם באופן מיוחד כאילו היה שם כל הזמן כי כשבא למקום הוא רצה לתת את כולו לבעלי השמחה ולכן אף שזה היה רק במשך זמן קצר בכל זאת הדבר היה יוצר הרגשה של קביעות.

סוד הצלחתו של מרן רה"י: מספרים שפעם סיפרו לחפץ חיים בשבחו של ראש ישיבה אחד שכשהיה נכנס באמצע הלילה לישיבתו ומצא שם הרבה תלמידים לומדים היה מזיל דמעות מתוך שמחה, אמר החפץ חיים, הייתי מתפעל יותר אילו היו מספרים לי על ראש ישיבה שנכנס לישיבה שאינה שלו, ומזיל דמעות שמחה על כך שלומדים שם בהתמדה!.. כמדומה, שהצלחת ראש הישיבה היתה גם כן בזכות זה, שהיה תומך בישיבות אחרות ובלומדים בישיבות אחרות כדי להרבות תורה בישראל. הדואג לאחרים זוכה בסופו של דבר לעצמו, ונאמר (אבות ב') "במקום שאין אנשים השתדל להיות איש", כי מי שדואג לאחרים זוכה לסייעתא דשמיא ואכן יצליח לעזור לחברה, התרגשותו של אדם למראה מפעל חייו עדיין אינו מוכיח את השלימות שבוה, מרן ראש הישיבה היה כאמור דואג גם לתלמידים של אחרים ולא רק לישיבתו, עד שהיו תלמידים שהיו מתלוננים על כך ואמרו הרי מצבה של הישיבה אינו כל כך טוב ומדוע ראש הישיבה תומך בישיבות אחרות אולם הוא ראה את תפקיד ראש ישיבה לא להקים מוסד עבורו אלא עבור כלל ישראל ולכן כל מוסד רוחני היה מחובתו לסייע לו.

תתבע אפילו על קידוש לבנה! הוא היה במשלחת הרבנים שפנתה אל רה"מ בן גוריון ומנהל לשכתו שמעון פרס, הוא דיבר לפנייהם שכל הזכות שלנו על ארץ ישראל תלויה ועומדת בישיבות שילמדו תורה וכי צריך להניח ללומדי

שבשכונת עץ חיים לשמוע את קריאת המגילה ביי"ד כפי שנהגו באותה שכונה, וכאשר מפני זקנתו נחלש היו קוראים בביתו בצנעא.

מעלת ארץ ישראל: בכל בוקר היה פותח את תריסי החלון של ביתו בצד הנשקף להרי ירושלים והיה מסתכל החוצה אל ההרים כדי לספוג קדושה על ידי ראיית ארץ ישראל. עם זאת נזף במי שעסק בענייני ארץ ישראל על חשבון הלימוד וכתב לו מכתב תוכחה על כך וביקש ממנו שיעסוק במקום זה בחידושי תורה.

זמן הנשואין. היה סבור כי מי ששקוע בלימודו ואין יצרו טורדו, ראוי שיאחר את זמן נישואיו. (ככל שהדבר מותר על פי ההלכה).

כי בא השמש. בשנותיו האחרונות הלך ונחלש, לקחו אותו לנוח בפנסיון בתוככי ירושלים, כאשר באו אברכים לבקרו הוא התרעם על כך: ביטול תורה!

בחודש האחרון לחייו הוא אמר לנכדו הגאון ר' משה פינקל כי הוא עומד להפטר מהעולם באותו חודש, ואמר שהוא מצטער על כך שלא סבל יסורים, הוא שאל אותו הרי אנו אומרים "אבל לא על ידי יסורים וחליים רעים" והוא ענה על כך שהמילה רעים מוסבת גם על יסורים, "יסורים רעים", אך יסורים הם דבר ראוי, וכנאמר (יומא כג, א) על השמחים ביסורין עליהם הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו.

ביומו האחרון עוד שאל את נכדו הרה"ג ר' משה פינקל על מה שחידש בשיעור והוא סיפר לו על חידוש שאמר בשם הגי"ר אליהו ברוך קמאי והוא שמח מאד על הדברי תורה ששמע.

הוא נפטר בגיל תשעים ותלה את אריכות ימיו בברכתו של בעל אבני נזר מסוכטשוב אשר למד אצלו משך תקופה קצרה.

בהלווייתו הספידו בעל נכדתו מו"ר הגי"ר נחום פרצוביץ זצ"ל ואמר: "כי בא השמש בצהרים", השמש למרות היותה עתיקת יומין אך כשהיא נעלמת בעת שצריכים אותה היא אבידה גדולה כך גם ר' אליעזר יהודה למרות שהיה כבר בשנות השיבה הרי העולם חסר אותו ובמיוחד שזה קרה במפתיע.

לעילוי נשמת **מישה בן תמרה ויצחק ת.נ.צ.ב.ה.**

***

תרומות והקדשות: 052-7189446
s0527189446@gmail.com

***

ספרי רבנו על המדף:

"דבר חודש בחודשו" חלק א' ממספר 1 עד מספר 50 בכריכת ספר, 2. "דבר חודש בחודשו" חלק ב' ממספר 51 עד מספר 100 בכריכת ספר, 3. טוי בשבט. 4. פרק שירה ניתן להשיג את הספרים בחנות "יש כיסוי" [סריגת שוורץ], מלכי ישראל 1, ירושלים טל' 02-5383955.

***

הודעה חשובה לבעלי פלאפון מפקוח: ניתן להתקשר למערכת בדוא"ל או בפלאפון ולקבל העלוני ללא פלאפון. **להערות והארות, ולקבלת העלון במייל ולתגובות: אש"ל eeguds@gmail.com - איגוד שומעי לקחו של רבנו:

התורה שימשיכו בלימודם ולא יגייסו אותם. באותה הזדמנות הוא נהג כהרגלו להוכיח ולא לישא פנים לאיש, והוכיח את שמעון פרס על כך שאינו מקיים את המצוות ואף הסביר לו שהוא יצטרך לתת דין וחשבון על כל מעשה ומעשה ואפילו על כך שאינו מברך בכל חודש את ברכת הלבנה!... לפי עדות הנוכחים דברי התוכחה החריפים הללו זעזעו אותו וריככו גם את גישתו לענין גיוס בחורי הישיבות.

חסד: ביתו היה פתוח לרווחה והיו באים שם תמיד, בתו הרבנית שמואלביץ ז"ל היתה עומדת על המשמר שלא יבואו לדבר בלימוד גם בזמן האוכל משום שהוא לא היה אוכל בפני אנשים.

לעיתים בקיץ החם היה יושב לבוש כמה בגדים אפודות (ווסט), כאשר נשאל לשם מה לובש בקיץ אפודה, השיב, שצריך את הכיסים שבבגדים אלו, כיון שבכל כיס הוא שם צרור כסף מיוחד לחלק לפי הצורך לכל אלו שיגיעו לקבל את עזרתו להם!.

במוצאי יום כיפור בהוראתו היתה יורדת הרבנית לביתה לפני סיום תפילת נעילה ומכינה אוכל עבור הבחורים החלשים, שראש הישיבה היה מוציא אותם מתחילת הנעילה שהיתה נמשכת בישיבת מיר הרבה לתוך הלילה של מוצאי יום כיפורים כדי שישברו את הצום בביתו, והרבנית היא שהיתה דואגת להם.

פקחות: סיפרו על שלושה גדולי ראשי הישיבות שנסעו לארה"ב באותה עת לגיוס כספים, האחד היה הגאון ר' שמעון שקופ זצ"ל שמראהו היה מרשים ביותר וראו הכל את פקחותו ולכן אנשי אמריקה לא סייעו בידו כראוי כיון שחשבו שהוא בודאי יודע להסתדר בכוחות עצמו, השני (כמדומה הגאון רבי ברוך בער) היה מופקע מעניינים ארציים ולכן עזרו לו יותר, והשלישי היה מרן ראש הישיבה שכלפי חוץ היה נראה כבטלן אך הוא היה פיקח מאד והצליח יותר מכולם!..

הנהגות שנהג: **תפילין** - הניח תפילין של יד כל היום כשהן מכוסות, ובמנחה כשהתפלל בביתו הניח גם תפילין של ראש.

מלאכה ביו"ט שני של גלויות באר"י: נהג לא לעשות מלאכה ביו"ט שני של גלויות, כנראה חשש לדעת הרמב"ם שסובר שרק במקום שידוע שנהגו בו בזמן השלוחים יום אחד בלבד רק שם יש לנהוג יום טוב יום אחד (כך החמירו גם במשפחת הרב מברסק זצ"ל שבירושלים החדשה לא היו עושים מלאכה ביו"ט שני).

כבוד ת"ח: היה קם לכבוד נכדו מו"ר הגר"י פרצוביץ! אחד התלמידים סיפר: פעם נסע באוטובוס ומרן רה"י עלה לאוטובוס הוא היה נוסע ככל אחד באוטובוס רגיל הבחור פינה מיד את מקומו לראש הישיבה אך מרן ראש הישיבה לא התיישב באותו מקום כך נשאר המקום ריק כששניהם עומדים עד שהבחור ירד בתחנה!..

קריאת המגילה ביי"ד בזמן שהעיר העתיקה היתה בידי הירדנים: כשהעיר העתיקה היתה בידי הירדנים, היו שחששו שמא צריך לקרוא בירושלים החדשה ביום י"ד וכדעת הסוברים שאם אין קורין בעיר המוקפת חומה ביום ט"ו אזי הסמוכים והנראים לה אינם קוראים אלא ביי"ד, גם הוא החמיר בזה, והיה נוסע לבית הכנסת